

El món rural, sens dubte, viu moments delicats. Això un de poble ho veu constantment. La gent jove estudia. La població activa es va envellint. Aquesta mateixa població és la primera que no vol que la gent jove es quedi a la terra. Què passa? Quins són els mòbils que condicionen aquesta actitud? Parlar d'això s'escapa de les meves mans; per altra part ja hi ha gent que ho pot fer bé. Intentaré, doncs, exposar alguna situació concreta de la crisi que viu el sector rural.

Parlar de crisi rural a un poble de l'Alt Camp —concretament Alcover— és parlar en gran part de l'avellana. Aquesta crisi que es concreta en el pas d'un cultiu tradicional, on no es compta res, a la necessitat de mirar allò que realment pot rendir més; o quins tractaments s'han de fer per augmentar la producció —davant la mecanització i el perfeccionament dels mitjans de conreu es necessita menys mà d'obra— això, com ja ho hem remarcat més amunt, suposa un pas enrera quan la població activa s'envelleix; la disminució o estancament del preu de l'avellana també influeix molt en el pagès i marca moltíssim de cara al futur del conreu de l'avellana.

Tots aquests factors motivats pel canvi els pateixen els productors d'avellaners, que es troben desbordats pels mateixos factors i aleshores prenen mesures dràstiques que donen una solució a curt termini però que a la llarga són de dubtosa rendibilitat. El que s'hauria d'esbrinar és si les solucions van dirigides al millorament del cultiu de l'avellana o si, indirectament, en contra.

El que pretenc remarcar en aquest article és algun aspecte de "l'ara" i "l'aquí" que viu un poble on l'agricultura pesa molt en la cosa econòmica. Aquesta situació de crisi —llegim canvi— ja és un punt per a comprendre l'ambient que es respira: ambient d'inseguretat.

En detinc una mica a veure quina és la situació de l'aigua per a finalitats agrícoles dins el terme d'Alcover. Ens trobem amb quatre societats de regants amb llurs sindicats i juntes.

tot pensant en veu alta

Jesús figueras i jové

1. Comunitat de Regants de la Serra.

- Any de fundació: 1907.
- L'aigua prové del riu Francolí.
- Rega unes 90 Ha., la terra és plana i bona.
- 190 regants.
- Cabal d'aigua: 120 litres per segon = 12'5 regadores.

El cultiu més estès és el de les avellaners i molt en segon terme les hortalisses.

2. Comunitat de Regants Aigües de Baix.

- Any de fundació: 1908.
- L'aigua prové del riu Glorieta.
- Rega unes 125 Ha. de terra de les quals unes 25 estan situades a la muntanya i les restants al pla.
- 187 regants.
- Cabal d'aigua: 86 litres per segon = 8'5 regadores.

Es conreen avellaners, arbres fruiters i hortalisses.

3. Comunitat de Regants de l'Aigua de Dalt, Font Major.

- Fundació "de temps immemorial", així és tal com consta als estatuts. Legalització: any 1963.
- L'aigua prové de tres fonts: Font Major, Font de Lico, Font de la Canya.
- Rega unes 74 Ha.
- Amb 81 regants.
- Cabal: 26 litres per segon.

4. Regants de la Plana.

- L'aigua prové del riu Francolí.
- Rega unes 33 Ha. de terra plana on es cultiven avellaners.
- 22 regants.
- Cabal: 35 litres per segon.

tot pensant en veu alta

Jesús figueras i jové

Comparant les Ha. i els regants veiem per força que les parcel·les han de ser petites. La situació és especialment delicada a les 74 Ha. regades per l'aigua de la Font Major, ja que les parcel·les són molt petites i moltes no es poden regar la majoria d'anys per la falta d'aigua. La majoria d'aquestes parcel·les petites es dediquen a fer "quatre plantes per a casa" i prou, molts de llurs propietaris són mestres que tenen l'hortet per a distreure's el dissabte a la tarda i per anar a passar-hi el diumenge amb la família, quan fa bo. La rendibilitat és completament nul·la. Per altra banda l'antiguitat de les creacions d'aquestes comunitats de regants fa sorgir una pregunta: no caldria buscar noves formes d'adquisició d'aigua per a les nostres terres assedegades? Per descomptat que ja hi ha hagut gent que s'ha espavilat. Com? Doncs fent pous. Darreirament la gent s'ha dedicat a fer pous invertint per a aquestes empreses grans quantitats de diners, l'escassetat d'aigua ha motivat que el pagès es decidís a l'aventura dels pous, ara bé, la feble economia rural, no acostumada a aquestes inversions, se n'ha ressentit; enumero seguidament què suposa fer un pou:

- Llogar una màquina sondadora.
- Anar fins a 40-70 metres de profunditat segons el terreny.
- Fer portar l'electricitat fins el lloc del pou.
- Comprar una bomba, tubs, comptadors i maquinària.
- Fer una bassa.

Fent números, de 300 a 400 mil pessetes no te n'escapes i això si trobes aigua suficient per a l'explotació. Per a fer aquestes millores s'ha de recórrer sovint a préstecs: amb la perspectiva de l'augment del preu de les avellanes un no s'hi pensa massa de fer-los, ara bé, quan veu que el preu —que és el centre d'atenció, on tothom té posats els ulls com si fos l'única font de salvació— va de cap per avall, aleshores tots els plans fallen. En el món d'avui on hi ha la dèria per a situar-se i solucionar d'un cop per sempre el problema de les "peles" trobem el pagès com a espècie única que encara ha de confiar en la "providència"; malauradament el fatídic "què hi farem!" encara s'usa bastant; a això s'hi ha d'afegir la desconfiança olímpica que inspira tot el que "es cou per dalt". Referent a la qüestió dels pous crec que s'inverteix massa pel rendiment que se'n treu, a més considero que es fan molts esforços de tipus individual però pocs de col·lectiu.

Hi ha un altre factor que cal apuntar: qui inverteix més en la terra no és pas el pagès sinó aquell qui no viu de la terra. Aquest és el qui va comprant els trossos improductius i a base d'aplanar el terreny i de fer pous aconsegueix fer-los produir. Aquest naixement d'explotacions per part de gent no dedicada a la pagesia es fa a costa de petits i mitjans propietaris o de parcel·les disperses i de rendibilitat nul·la. Naturalment, el qui conrea aquestes terres no és pas l'amo, sinó una sèrie de jornalers, cosa que provoca l'aparició d'un proletariat agrícola dispers; també hi ha el fet d'algun petit-mitjà propietari que tot treballant les seves terres va a

jornal com a treballador especialitzat —esporgadors, tractoristes...—; dins el factor humà cal remarcar uns canvis substancials, per exemple, abans —sis o set anys— era molt normal de veure tota la família a dalt del carro marxant cap al tros per arregar les avellanes. Avui, de gent desocupada a casa no en pot quedar, ja que és un luxe quedar-se tot l'any a casa per poder anar dos mesos al de fora per a la collita. La crisi, doncs, del cultiu tradicional de l'avellana configura la família dispersant-la. Així, doncs, és natural que els qui no es dedicaven a la pagesia només que temporalment —cas de les dones— treballin durant tot l'any i la deixin de banda totalment; això agreuja el problema de l'arregar que hom ha resolt o llogant o enginyant-se alguna cosa.